

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/199324,TEKST-AUDIO-85-rocznica-wojny-węgiersko-słowackiej.html>
18.05.2024, 08:36

[TEKST + AUDIO] 85. rocznica wojny węgiersko-słowackiej

Węgry po I wojnie światowej z poziomu europejskiego mocarstwa spadły do rangi niewielkiego kraju. Straciły 72% terytorium (zmiana z 325 tys. km² na 93 tys. km²) i 62% ludności (z 21 mln zostało 8 mln). Ograniczenia terytorialne narzucone w Trianon wywołały wśród Węgrów gorę i nieustanną chęć odbudowy „Wielkich Węgier” (Nagy-Magyarország) - czyli odzyskania terenów utraconych na rzecz Rumunii, Czechosłowacji, Królestwa Serbów, Chorwatów i Słoweńców, Austrii i Polski. Powrotu do „złotej ery” z lat 1867-1914.

Nowe sojusze, nowe nadzieje

Węgrzy nigdy nie porzucili marzeń o odbudowie dawnego stanu posiadania, znalazło to nawet odzwierciedlenie w tzw. *węgierskiej modlitwie narodowej*, która kończyła się słowami:

„Hiszek Magyarország feltámadásában”

(„Wierzę w dawnych Węgier zmartwychwstanie”)

Węgry podpisały w okresie międzywojennym układy o przyjaźni (z Polską, Włochami, Niemcami, Anglią i Francją), jednak nie znalazły w tych krajach wsparcia dla swych dążeń. Dopiero zmiany, jakie zaszły w Europie w 1938 r. dawały Węgom szansę na ziszczenie ich dwudziestoletnich marzeń o odbudowie potęgi kraju. **Mocarstwa zachodnie w Monachium wykazały skłonność do daleko idących ustępstw wobec żądań III Rzeszy**, co w Budapeszcie odebrano jako korzystną okoliczność do rewindykacji utraconych terenów. Sytuacja zmieniła się po okrojeniu Czechosłowacji i powstaniu Drugiej Republiki Czechosłowackiej - kraju słabego, znajdującego się pod presją Niemiec.

Węgierskie żądania wysunięte wobec sąsiada w 1938 r. obejmowały roszczenia do 1/3 terytorium tego państwa. Październikowe negocjacje w Komárnie nie doprowadziły do porozumienia, konieczny był międzynarodowy arbitraż. **Rola sędziego przypadła III Rzeszy i Włochom, które łaskawym okiem spoglądały na odbudowę potęgi państwa węgierskiego**. 2 listopada zapadła decyzja arbitrażowa: Słowacja utraciła na rzecz Węgier pas ziemi o szerokości 20 km z Koszycami oraz południową część Rusi

Zakarpaciej. Było to ok. 10-12 tys. km² i 850 tys. ludzi.

Węgry „idą po swoje”

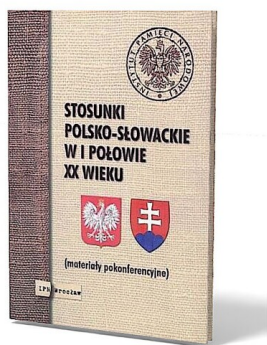
Likwidacja Czechosłowacji w marcu 1939 r. dała Węgom impuls do działania. Nadzieje na realizację planów z sukcesem były tym silniejsze, gdyż mieli naprzeciwko siebie Słowację – kraj w okresie organizacji, słaby ekonomicznie i właściwie pozbawiony armii. Mając przyzwolenie Niemców zajęli pozostałą część Rusi Zakarpaciej, ale ich apetyty pozostawały niezaspokojone. Armia słowacka znajdowała się w budowie – żołnierze narodowości czeskiej już opuścili teren Słowacji a Słowacy jeszcze tam nie wyjechali z Protektoratu Czech i Moraw. **W nocy z 22 na 23 marca rozpoczęli atak swoimi siłami zbrojnymi na sąsiada.**

Pod dowództwem gen. Andrása Littay w ataku wzięły udział cztery węgierskie brygady piechoty, dwie brygady kawalerii oraz jedna brygada zmotoryzowana. Po stronie słowackiej napotkały trzy dywizje dowodzone przez gen. Augustína Malára. **Napastnik uzyskał efekt zaskoczenia i szybko wdarł się na głębokość 10-15 km na teren Słowacji.** Z nastaniem dnia Węgrzy wprowadzali do walki swoje lotnictwo, Słowacy zaczęli budować punkty oporu wokół większych miast. Armia słowacka zaczęła z głębi kraju ściągać odwody, na polu walki pojawił się ich największy atut – czołgi i samochody pancerne, których Węgrzy nie posiadali.

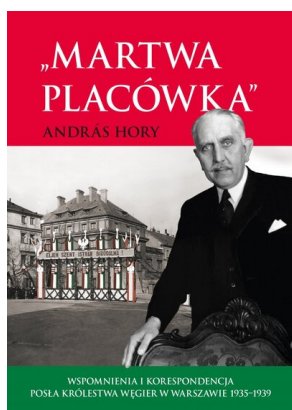
Finał konfliktu

Równie jak gwałtownie walki wybuchły tak szybko też został zakończony. 24 marca, pod niemiecką presją, ogłoszono zawieszenie broni. 4 kwietnia 1939 r. w Budapeszcie strony konfliktu podpisały traktat, na mocy którego Węgry powiększyły się o 78 miejscowości, 1697 km² i prawie 70 tys. mieszkańców. Nie zaspokoiło to Węgierskich apetytów terytorialnych, w sierpniu kolejne roszczenia zostały wysunięte wobec Rumunii. **Z tych zmian Węgry wyszły wzmocnione ale też skłócone ze swoimi sąsiadami.** Zyski terytorialne okazały się nietrwałe – po zakończeniu II wojny światowej zagarnięte tereny powróciły do swoich krajów macierzystych.

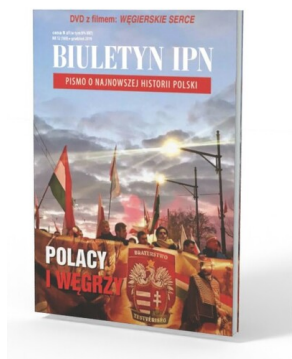
W 2006 r. Instytut Pamięci Narodowej wydał książkę pod redakcją Joanny Głowińskiej pt. „Stosunki polsko-słowackie w I połowie XX wieku. Materiały pokonferencyjne”.

Zapraszamy również do zapoznania się z publikacją z 2017 r. Andrása Hory pt. „*Martwa placówka*”. *Wspomnienia i korespondencja posła Królestwa Węgier w Warszawie 1935–1939*, której współwydawcą jest Instytut Pamięci Narodowej. Książka jest [dostępna w naszych księgarniach stacjonarnych oraz online](#).

Kolejnym wydawnictwem poświęconym tematyce wzajemnych stosunków polsko-węgierskich jest Biuletyn IPN nr 12 z 2019 r. pt. *Polacy i Węgrzy*. Jego treść jest [udostępniona bezpłatnie na naszej stronie internetowej](#).

Numer 10 z 2021 r. Biuletynu IPN został poświęcony najnowszej historii Węgier, [jego treść](#)

[jest również dostępna na naszej stronie.](#)

Zapraszamy do zapoznania się z naszymi artykułami dotyczącymi tematyki węgierskiej:

- [Pál Teleki. Rycerz sprawy węgierskiej i polskiej](#)
- Maria Zima-Marjańska, [Węgierskimi śladami](#)

AUDIO:

Aby zobaczyć odtworzyć włącz JavaScript

PLIKI DO POBRANIA

[prof. Mirosław Szumiło - wybuchła wojna węgiersko - słowacka \(mp3, 2.93 MB\) 22.03.2024 13:15](#)
[prof. Mirosław Szumiło - wybuchła wojna węgiersko - słowacka \(wav, 21.5 MB\) 22.03.2024 13:15](#)